

Raieluba ja hoolduslõikusluba: puust ja punaseks!

Kevad ei ole kaugel ja tasapisi hakatakse aiatöödele mõtlema. Esimene kevadine töö, mida tavaliselt tegema rutatakse, on viljapuude lõikus. Viljapuude hoolduslõikuseks või raieks ei ole luba vaja taotleda ja see tundub inimestele selge olevat. Suuremate puude raie- ja hoolduslõikuse korral peab aga silmas pidama mitmeid aspekte. Kuigi tänapäeval on info kättesaadavus parem kui kunagi varem, siis ei ole teave raieloa nõudest siiski kõigini jõudnud - tihtipeale puutuvad arboristid kokku klientidega, kes on otsustanud enda kinnistul kasvava puu maha võtta, kuid kuuldes raieloa vajadusest, teevad imestunud näo. Soovime selgitada, miks on raieluba/ hoolduslõikusluba vaja, millised on taotlemise tingimused ning kuidas seda teha.

Millest tuleneb raieloa nõue?

Looduskaitseaduse kohaselt tohib tiheasustusosalal asuvaid üksikpuid (v.a kasvav mets metsaseaduse tähenduses ja viljapuud) raiuda kohaliku omavalitsuse loa alusel. Loa andmise tingimused ja korra kehtestab iga omavalitsus eraldi ja seetõttu on need korrad ka väga erinevad - **enne lõikuse või raie planeerimist tuleb kindlasti tutvuda puu asukoha omavalitsuse regulatsiooniga!** Kui ei ole selge, kas puu asub tiheasustusosalal või mitte, siis ka selle info saab vastavast omavalitsusest.

Raieluba ei ole tavaliselt vaja taotleda alla 8 cm rinnasdiameetriga (1,3 m kõrguselt mõõdetuna) puude ja põõsaste raieks. Kuivanud ja murdunud puude likvideerimise osas kehtib enamasti teatamiskohustus.

Mis on hoolduslõikuse ja raie erinevus?

Lühidalt on raieluba kohaliku omavalitsuse nõusolek puu raieks ning hoolduslõikusluba nõusolek puu hooldamiseks. Hoolduslõikusloaga antakse üksiti tingimused, kuidas puud hooldada. Veel parem oleks öelda, et antakse puu hooldamise eesmärk, millest arborist saab oma töös lähtuda.

Hoolduslõikuseks on luba tarvilik siis, kui isiklikul kinnistul kasvaval puul (üle 8 cm rinnasdiameetriga) soovitakse lõigata oksid. Olenevalt puust ja tema kasvukohast võib hoolduslõikuse eesmärk olla väga erinev, kuid igasuguse hoolduslõikuse järel peaks puu säilitama liigiomase välimuse. Samuti on oluline, et töö käigus ei kasutataks valesid lõikemeetodeid, nt tuleb vältida rebenenud lõiked või asjatuid tüükaid. Lisaks peab hoolduslõikuseks valima õige aastaaja vastavalt puu liigile. Näiteks vahtra ja kase puhul peab silmas pidama mahlaajooksu aega. Enne mahlaajooksu ja mahlaajooksu ajal ei ole tavaks puuoksi

lõigata. Samuti ei ole mõistlik puid hooldada pakasega, sest käre külm või suured temperatuurikõikumised kahjustavad värskaid lõikehaavu, tekitades neile lõhesid jm kahjustusi. Kõige parem aeg puude hoolduslõikuseks on siis, kui puu on täislehes, sest puu seisukorda on vegetatsiooniperioodil kõige lihtsam hinnata, ka paranevad lõikehaavad kõige kiiremini ning lõikuse eesmärki silmas pidades on lihtsaim puud tervikuna vaadelda.

Hoolduslõikusluba ei ole vaja taotleda viljapuude hoolduslõikuseks ja kuivanud okste ning vesivõsude eemaldamiseks.

Raieks on luba vajalik siis, kui on vajadus puu raiuda. Raieloa taotlus saab tavaliselt positiivse vastuse siis, kui ametnik on tuvastanud otsese ohu inimestele või varale. Sellised põhjendused nagu liiga palju lehti, liiga vähe valgust, kleepuv õietolm, ise istutasin või puu enam ei meeldi, ei ole paraku argumendid, millega raieluba taotlema minna. Valguse puuduse vastu saab tihtipeale abi hoolduslõikusega kuigi lehtede kogust või õietolmu see küll suurel määral ei vähenda. Ka paljude muude murede puhul aitab enamasti hoolduslõikus.

Veel üks põhjus, miks inimesed raieluba taotlema lähevad on hirm, et puu või tema oksad on ohtlikud. Hirm aga ei pea tähendama puu raiet, sest puu ohutuse tagab tema pidev hooldamine, seisundi jälgimine, ohutegurite märkamine ning vajadusel tegutsemine. **Arboristid oskavad anda nõu** mida, kuidas ja miks teha ning vajadusel seda kõike ka teha. Samuti võib hinnangut puu seisundile küsida puittaimede hindajalt või dendroloogilt. Sellisel juhul saab dokumendi, mis annab ülevaate puu tervislikust seisundist, mõõtmetest, väärtustest, ohuteguritest, vajalikest tegevustest, aga ka ajaloost.

Miks ma pean taotlema luba, kui puu asub minu kinnistul?

Selleks on kaks peamist põhjust. Esimene neist on **seadusandlik** (eespoolnimetatud Looduskaitseseadus) ning lähtub sellest, et kohalik omavalitsus peab oma territooriumil kehtestama tingimused, mille alusel puid raiutakse. Igal omavalitsusel on raieloa kord veidi erinev ning mööda vaadata neist tingimustest ei saa.

Teine, sisuline, põhjus on aga see, et **iga puu on väärtus** mitte ainult sellele kinnistule, kus ta kasvab, vaid loob seda kogu avalikus ruumis laiemalt. Mida suurem on puu, seda enam omab ta tähtsust linna- vm asularuumi kujunduslikust, ökoloogilisest, keskkonnavalasest, haljastuslikust, sotsiaalsest või kultuuriloolisest aspektist või neis kõigis.

Tähele tasub ka panna, et **lindude pesitsemise ajal** võidakse keelata raie ja hoolduslõikus kohtades, kus on registreeritud pesitsevaid linde. Samuti võib omavalitsus raieloa kõrvaltingimusena **nõuda raiutava puu asendamist e asendusistutust**.